SVOBODA — СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCVI. No. 142. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JULY 29, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 29-го ЛИПНЯ 1989 Ч. 142. РІК XCVI.

ЗВЕРНЕННЯ

КИЇВСЬКОГО ВІДДІЛУ НРУ ДО НАСЕЛЕННЯ МІСТА

Дорогі кияни, співвітчизники!

Ви добре знаєте, як ми живемо: в нас хронічні дефіцити, довжелезні черги, хворіють діти. А що ми їмо? Яку п'ємо воду? А як знецінюється так важко зароблений карбованець! Чи багато ми можемо за нього купити? Чи ви знаєте те, що високооплачувана еліта має все: і вирощені в спеціяльних теплицях без нітратів овочі, і ательє, пекарні?

Щоб була бодай елементарна справедливість, щоб ми вижили, не втратили в собі відчуття людини, і створюється всіми нами Народний Рух України за Перебудову.

З першого ж дня народження Народний Рух України шельмували і освистували, за сталінськими методами нацьковували робітників на інтелігенцію. Та люди пішли тисячами в Народний Рух України, створили сотні осередків на заводах, в інститутах, по селах. 1-го липня відбулася установча конференція НРУ, а 2-го липня — мітинґ „Вся влада радам!" У своєму народженні на конференції устами киян, молодих людей і ветеранів війни, робітників і науковців, учителів, устами комуністів і безпартійних НРУ знову урочисто заявив, що він за справжню, а не показову перебудову, за реальний суверенітет республіки, за рівні права і обов'язки, проти привілеїв і „телефонного права", корупції.

Зрозуміло, НРУ заважатиме декому безтурботно жити і командувати, ставити нові реактори, виношувати пляни будівництва об'єктів для переробки ядерних відходів в Україні. І тому чиновники залякують людей, кажуть, ніби НРУ сіятиме національну ворожнечу. Знову ж, як і в перші дні, коли НРУ тільки починався, газети зводять наклепи, тепер уже на установчу конференцію та мітинґ. Рух звинувачують в екстремізмі та націоналізмі. Це брехня. Брехня, якою намагалися засліпити людей ще за Сталіна, коли, пришиваючи ярлики націоналізму, знищували мільйони людей. Сьогодні в Народному Русі України і українці, і росіяни, і жиди, білоруси, болгари, бо всі ми — одна сім'я, одна родина.

Не дозволяймо ж нікому посіяти між нами недовір'я, ворожнечу. Не дозволяймо нацькувати нас одних на одних, адже цього так хочуть сталінські нащадки, щоб мати привід для саперних лопаток, для ґумових кийків, для того, щоб спорудити на Україні ще один саркофаг — саркофаг гласности і демократії.

Рух за те, щоб жила, щоб не щезла з землі української українська мова. Але він ніколи не був і не буде проти російської мови. Він обстоює права всіх націй. Він за те, щоб мали свої школи, свою пресу і свою самобутню культуру жиди, не були обділені поляки, кримські татари, гагаузи, угорці.

Дорогі кияни! Ми не можемо звернутися до вас через центральну пресу: вона в руках апарату. Нас просто не друкують. А тому звертаємося до вас живим голосом листівки: не вірте чуткам, які розпускають про Народний Рух України. Подумайте кому вигідні ті плітки.

Станьмо ж разом, плече-в-плече, за наші громадянські й людські права, за перебудову, за життя і таку довгождану правду!

Координаційна Рада Київського Відділу Народного Руху України за Перебудову

В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОМУ МОЛИЛИСЬ НА МОГИЛАХ УСС-ІВ

Івано-Франківське (Роман Гладиш). — У неділю, 18-го червня у Івано-Франківському, на місці сплюндрованих на початку 1980-их років нинішніми „перебудовниками" могил українських січових стрільців і жертв сталінського терору, відбулися мітинґ та панахида, що її відправив священик УКЦеркви.

Десятки тисяч мешканців міста і гостей вшанували пам'ять синів, що у трудні роки воєнного лихоліття, на руїнах двох імперій зі зброєю в руках відстоювали честь і гідність свого безталанного народу.

Сотні великих і малих синьо-жовтих стягів замайоріли у той день на вулицях прикарпатського міста. Поряд з ними гордо здіймалися національні прапори Естонії і Грузії.

Сльози котились з очей старих гуцулів і молодших покутян. Спрацьовані жіночі руки з трепетом торкались святинь України, губи цілували шовк синьо-жовтих знамен. Це відповідь усім, хто сумнівається, чи потребує народ України національної символіки.

Багатотисячний людський потік заповнив вулиці міста. Звуки „Заповіту", національного гимну „Ще не вмерла Україна", стрілецьких пісень, вирвавшись з грудей народу, поплили за межі міських кам'яниць у широкі карпатські далі, до Черемоша і Прута.

До пізнього вечора не затихали святковий гамір, сміх і сльози радости. У той день вперше за довгі роки сталінської тиранії і брежневсько-сусловського маразму, делікатно названого застоєм, народ відчув себе народом, а не юрбою, люди стали громадянами своєї калинової України.

Запідозрений американський дипломат далі на волі

Вашінґтон. — Не маючи достатніх доказів на те, щоби офіційно оскаржити у шпіонажі американського дипломата Фелікса Блоха, Уряд ЗСА звернувся до австрійського уряду, з проханням віднайти громадянку Австрії, яка може стати важливим свідком в цій справі.

Ф. Блоха останній раз бачили в околиці Ню Йорку в понеділок, 24-го липня ц.р. До цієї пори із-за браку доказів він не був офіційно оскаржений, не зважаючи на те, що його переведено на „адміністративну відпустку" ще 22-го червня ц.р. та уневажнено його дипломатичний пашпорт. Щоби знайти докази для оскарження американські урядники переводять допити з різними особами в ЗСА і Европі. Ідентичности австрійської громадянки, за якою розшукують американські слідчі, не можна було довідатись.

Члени Уряду президента Джорджа Буша потвердили поголоски про те, що названого дипломата про підозріння американського Уряду у його співпраці з совєтами попередили самі ж таки совєти. Це в свою чергу видвигає питання, як совєти довідались про підозріння американських властей, що про нього знало тільки дуже обмежене число довірених осіб.

Офіційні чинники ЗСА турбуються ще й тим, як провірити скільки пакости наробив цей дипломат своєю співпрацею зі Совєтським Союзом, чи бува часом не подав прізвищ розвідників, що працюють для ЗСА або чи не передав стратегічних документів, подробиць секретних акцій тощо.

ПРИБАЛТІЙСЬКІ РЕСПУБЛІКИ ДОБИЛИСЯ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ

Москва. — У четвер, 27-го липня, Верховна Рада СССР схвалила законопроєкт про надання економічної самостійности трьом прибалтійським республікам: Литві, Латвії і Естонії. Місцеві уряди дістануть контролю над бюджетом, оподаткуванням, ціноутворенням, керівництвом промисловістю, сільським господарством і навіть над зовнішньоторговельними зв'язками.

Заступник голови Ради міністрів СССР, голова комісії Верховної Ради у справах, зв'язаних з економічною реформою, професор Леонід Абалкін заявив, що законопроєкт про надання певної незалежности прибалтійським республікам може стати вирішальним арґументом на користь проголошеної Горбачовим перебудови. „Ми не можемо пропустити такої можливости", — сказав Абалкін.

Заперечуючи Абалкінові, інший заступник голови Ради міністрів, голова Державного пляну, кандидат у члени Політбюра Юрій Маслюков заявив, що надання окремих прав і привілеїв прибалтійським республікам приведе до розколу країни і заторкне права інших рівноправних республік.

Депутати РСФСР досить насторожено поставилися до законопроєкту, вважаючи його дискримінаційним у відношенні до Росії. „Вони піднімуть заробітню платню і піднімуть ціни, — заявив воронезький депутат Володимир Кирилов. — Таким чином буде створений неофіційний бар'єр між Прибалтикою і рештою країни".

Голова колгоспу Володимир Карпочев висловився більш точно: „Мова йде не про релігійну автономію, — сказав він. — Мова йде про економічну і політичну незалежність прибалтійських республік".

На засіданні Верховної Ради прозвучали голоси і на підтримку вимог прибалтійців. Найбільш сміливим з них можна назвати виступ депутата Святослава Федорова, який сказав: „Я чомусь не чув у виступах противника законопроєкту побоювань, що із запровадженням економічної самостійности життя у Литві чи Естонії стане гіршим. Якраз навпаки, висловлюються побоювання, що ці республіки розбагатіють. Всі ці тенденції є наслідком рабства. Раб не міг стерпіти, коли його товариша випускали на волю".

У четвер переважна більшість присутніх на сесії 412 депутатів схвалили дві резолюції, одна з яких визнає самозабезпеченість всіх трьох прибалтійських республік, а друга закріплює за Литвою і Естонією право на самостійне економічне плянування і розподіл прибутків. Латвія щойно пізніше прийняла відповідне рішення, яке її кваліфікуватиме також і на другу резолюцію.

В Одесі створено товариство „Меморіял"

Лондон (УЦІС). — У суботу, 10-го червня ц.р., в Одесі відбулася установча конференція добровільного історико-просвітницького товариства „Меморіял". Товариство мало на меті увіковічнення пам'яти жертв репресій, боротьбу за те, аби репресії більше не повторилися. І влада мусіла терпіти існування одеського „Меморіялу", як і терпить одного з активних його засновників доцента катедри філософії в інституті зв'язку Віктора Цимбалюка, хоча одеські каґебісти називають його антисовєтчиком і українським націоналістом.

Протягом декількох місяців в Одесі робляться спроби розколоти товариство, а потім і поховати його шляхом укорінення у керівництво „Меморіялу" осіб, які вже зробили все, аби розколоти одеську Народну Спілку Сприяння Перебудові. Щоб перетягти цих людей в управління „Меморіялу", треба було створити на установчій конференції агресивно-слухняну більшість, яка, окрім голосування за потрібних владі кандидатів, створила б неробочу атмосферу і унеможливила б виступи проти тих, хто й досі не перестає тероризувати народ, тобто проти каґебістів і партійного керівництва. З цією метою в останні дні травня до одеського „Меморіялу" вступило 140 осіб. Як висловився один з делеґатів — „На нас кинули каґебістський десант".

На установчій конференції було 290 делеґатів. Майже половина з них належала до агресивно-слухняної більшости. Але Віктор Цимбалюк орієнтував конференцію на московську групу делеґатів З'їзду народних депутатів СССР і таким чином показав, що він мріє про народний „Меморіял". Незначною більшістю йому вдалося заблькувати всіх, кого висувала агресивно-слухняна більшість до Ради „Меморіялу". А це означає, що демократична меншість З'їзду народних депутатів на установчій конференції одеського „Меморіялу" мала більшість.

Єдине, чого домігся каґебістський десант, це те, що вибори правління товариства тривали 7 годин і для виступів вже не було часу.

Цікавою є резолюція „Меморіялу", яку прийнято більшістю конференції. В резолюції сказано, що одеський „Меморіял" орієнтується на демократичну меншість З'їзду народних депутатів СССР, підтримує всі виступи й пропозиції Сахарова, Афанас'єва, Попова і Власова.

Учитель історії Дяков, який є запеклим і послідовним сталіністом, вимагав, аби з резолюції були викинені слова про штучний голод в Україні, бо, мовляв, КПСС сповнена любови до народу й не могла у такий спосіб вдатися до боротьби з народом. Дяков вступив до „Меморіялу" в складі каґебістського десанту і був один із тих, кого десантники мріяли проштовхнути у керівництво. Вимогу Дякова було засуджено, а його самого відкрито як поплічника терористів.

Установча конференція засудила придушення мирної демонстрації 9-го квітня ц.р. у Грузії, що призвела до загибелі людей. Події в Тбілісі конференція кваліфікувала як продовження репресій, Конференція засудила одеський обком партії за організацію кампанії цькувань проти Народного Руху України. Тим, хто заперечував цей пункт резолюції, Цимбалюк відповів: „Ми зараз не висловлюємося ні за, ні проти Народного Руху. Ми висловлюємося проти цькування ідей Народного Руху в Одесі".

Василь Барладяну запропонував вимагати від уряду

(Закінчення на стор. 3)

Розпочався вишкіл в спортовій школі „Чорноморської Січі"

Ґлен Спей, Н.Й. (О.Т.). — В неділю, 23-го липня ц.р., на спортових базах оселі „Верховина" розпочався спортово-виховний вишкіл юначок й юнаків, що з'їхалися з різних міст ЗСА.

Як відомо, в цьому році Спортова Школа „Чорноморської Січі" відзначує свій 20-річний ювілей. З тієї нагоди відбуваютьстя святкові програми і турніри, в яких беруть участь теж братні спортові осередки. Оцінюючи цю важливу і корисну спортово-виховну працю „Чорноморської Січі", провід українського Спортового Клюбу Ню Йорк, відзначив її пропам'ятною плякетою. Святкування 20-річчя Спортової Школи будуть завершені в суботу, 19-го серпня ц.р., на ювілейному бенкеті, що відбудеться після закінчення вишколу на оселі „Верховина" в Ґлен Спей. В часі бенкету, після розвагової програми у виконанні юних талантів, будуть вручені ювілейні трофеї учасникам і плякети заслуженим діячам, інструкторам, виховникам і добродіям Спортової Школи.

В цьому році, як і в попередніх, керівниками вишколу в Спортовій Школі є на двотижневі зміни Мирон Стебельський і Омелян Твардовський. Технічним директором і головним інструктором футболу є випускник київського Державного інституту фізичної культури і колишній тренер професійного клюбу „Дніпро" з Дніпропетровська Ігор Чупенко. Писаркою і завідуючою федеральною програмою є Марійка Бокало. Крім згаданих в інструкторському і виховному складі працює 11 добірних тренерів, асистентів і виховників. В першому тижні із понад 80 вже зареєстрованих на поодинокі тижневі сесії понад 50 започаткували вишкіл у футболі, відбиванці, тенісі і плаванні. Між учасниками є юначки й юнаки, що ще недавно проживали у Львові, Ковелі і інших містах України. Їхнє перебування на вишколі спонзорує УСВТ „Чорноморська Січ", Микола Бойчук і Комітет українського фестивалю в Голмделлі, Н.Дж.

В часі святкового відкриття, що ним проводив голова УСВТ „Ч. Січ", учасників, батьків і особливо провід Спортової Школи і її інструкторів та виховників, привітав Управитель оселі Ярослав Ґавур.

„Я тут лише у гостях", — каже отець В. Романюк

Джерзі Ситі, Н.Дж. (О. Кузьмович). — Отець Василь Романюк вже вдруге є гостем в редакції „Свободи". Після першого довгого інтерв'ю, в якому він широко мав нагоду розповісти про свої переживання і думки, тепер о.В. Романюк хоче нас поінформувати про пляни на майбутнє.

„Я тут лише у гостях", — каже він — і незабаром думаю повертатися в Україну, щоб там леґальними шляхами домагатися повної віднови Української Автокефальної Православної Церкви і її зареєстрування. Я виступатиму в імені Ініціятивного Комітету за віднову УАПЦ в Україні. Та ж ця Церква існувала навіть ще за Сталіна цілих десять років.

На наше питання, як стоять справи УАПЦ сьогодні в Україні, о.В.Романюк пояснює нам що вона існує „де факто", хоча під московською владою. Але Ініціятивний Комітет плянує старатися про визнання УАПЦ офіційним шляхом, на підставі законів, що досі існували і які не забороняють ніяких релігійних угрупувань, які визнають закони СССР.

„Ми не підемо на ніяку провокацію, — запевняє о.В. Романюк — і не будемо тікати в підпілля, а законно домагатися своїх прав. Ми хочемо мати свій орган, хочемо створити Українську православну духову семінарію і академію в Києві".

— Чи тепер такої взагалі немає?

— Сьогодні існує лише одна семінарія в Одесі, правдоподібно з того приводу, що туди приїжджає багато чужинців і треба було показати, що в СССР існує свобода релігії. Колись раніше були семінарії в Києві та Луцьку — але їх зчасом закрито. Тому нам так важливо мати семінарію в Києві і там домагатися осідку для зверхника УАПЦ в Україні — київського митрополита.

— Чи ви надієтеся на повне відродження УАПЦ в Україні?

— Без найменшого сумніву. Я вірю, що перебудова переможе, не дивлячись на те, що старі сили ставлять опір. Це вони були тими, які постаралися за проголошення нового указу, у квітні цього року, про відповідальність за участь в несанкціонованих мітинґах і демонстраціях і за антисовєтські виступи на них. І цей закон тривожить, бо він є кроком назад у гласності. Подібне бачимо в офіційній Православній Церкві. Вона далі дотримується шовіністичних позицій, хоча вірні українці боряться в ній за українську мову. Ба, що цікаво, що атеїсти і комуністи більше боряться за українську мову, як офіційна Церква в Україні.

— Чи ви маєте докази, що буде багато прихильників справжньої УАПЦ, якщо вона буде визнана законно?

(Закінчення на стор. 3)

Отець В. Романюк розповідає про свої пляни на майбутнє під час розмови в редакції „Свободи".

В АМЕРИЦІ

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА заперечення, що це не є діло Конґресу рішати що таке мистецтво і хто є мистцем, Сенат проголосував законопроєкт, в якому вказується Крайовій фундації наділів для мистецтв припинити датки на підтримку „непристойних і сороміцьких" праць. Також проголосовано ліквідацію федеральних фондів для двох мистецьких груп, бо вони підтримували і одобрювали виставки двох провокаційних фотографів. Більшістю голосів Сенат одобрив обмеження, запропоновані республіканським сенатором Джессі Гелмсом з Північної Каролайни, які зупинять наділ федеральних фондів групам чи мистцям, що „сприяють розповсюдженні чи виготовленні сороміцьких чи непристойних матеріялів". Це такі матеріяли, які зображують садомазохізм, гомоеротизм, експлуатацію дітей чи інших осіб у статевих актах, як теж такі матеріяли, які є образливі для релігії.

ВИСОКОЇ РАНҐИ СЛУЖБОВЕЦЬ Державного департаменту сказав, що ледве чи вдасться встановити міжнародні закони проти розповсюдження біологічної зброї. Цю думку висловив перед конґресовою комісією Аллен Голмс, асистент Державного секретаря для політично-військових справ, який одночасно перестерігав Конґрес, що „це тільки справа часу поки терористи набудуть і почнуть таку зброю вживати". Все ж таки, ця справа дуже турбує президента Джорджа Буша, бо поширення того роду зброї може бути катастрофальним для цілого людства. Тому Уряд ЗСА намагається вийти з якогось рода пропозицією щоби бодай частинно мати змогу контролювати, як не виріб, то бодай ввіз і вивіз такої зброї.

АЛФРЕД ГЕЙНС, КАПІТАН літака ДС-10 летунської лінії „Юнайтед", який вибух кілька хвилин перед приземленням минулого тижня на летовищі в Су Ситі, Айова, та в катастрофі якого загинуло 111 осіб, а 185 уціліло, назвав „явним перебільшенням" окреслювання його „героєм". „Ми прямо робили все, що було в наших силах", — заявив капітан А. Гейнс, вийшовши з лікарні. Найбільше застрашуючим було те, що не було жодних інструкцій як має поводитися залога на випадок відмови гідравлічної системи в літаку. „Нам прийшлось самим і на власний риск робити рішення". Він також дуже високо оцінив працю наземної служби безпеки, рятівників, пожежників і медиків, що причинись до врятування максимального числа пасажирів. На закінчення капітан А. Гейнс заявив: „Я хочу щоби родини погиблих знали, що ми доложимо всіх зусиль, щоб висяснити причину катастрофи та постараємось не допустити до її повторення".

У СВІТІ

У СТОЛИЦІ ЧІЛЕ Сантіяго опубліковані результати опитування громадської думки. Співробітники центру сучасних досліджень Чіле задали одне запитання: як мешканці столиці ставляться до намірів генерала Піночета залишитися на чолі збройних сил республіки. 72 відсотки опитаних вважають, що Піночет повинен зрезиґнувати; 24 відсотки висловилися за те, щоб генерал залишався на своєму пості. Популярність Піночета після його поразки у президентських виборах продовжує падати. Нині генералові пригадують лише найбільш жахливі моменти його правління, зв'язані переважно з переслідуванням вільнодумців і тимчасовим обмеженням демократичних свобід. Чужинецькі коментатори в той же час зауважують, що за час правління Піночета Чіле перетворилося в країну, де різко зменшився рівень інфляції і безробіття, зріс експорт і зменшився внутрішній борг. Згідно з конституції Піночет формально має право залишатися на чолі збройних сил ще вісім років.

СТАНОВИЩЕ В АБХАЗІЇ І НА заході Грузії продовжує залишатися напруженим. За останні тижні в Грузії сталися десятки нападів на відділи міліції і військові частини. Ті, що нападали, намагалися заволодіти зброєю. Абхазці вимагають розширення своєї економічної незалежности і культурної автономії, тоді як більшість грузинів хочуть, щоб ця багата курортами і будинками відпочинку область, яка приносить великі доходи, залишалася і далі на нинішньому становищі. Газета „Правда" повідомила, що у вівторок, 25-го липня, грузинське радіо і телевізія передавали жалобні мелодії в честь жертв останніх міжнаціональних сутичок. На державних установах вивішені траурні прапори. Демонстранти вимагають повної незалежности країни.

АНҐОЛЬСЬКЕ ПРЕСОВЕ аґентство Анґоп повідомило, що партизани з очолюваної Жонасом Савімбі організації УНІТА збили урядовий військово-транспортний літак, в результаті чого загинуло 42 особи. Представник анґольського командування повідомив, що партизанська ракета попала в лівий мотор літака, який був змушений приземлитися в джунґлях. Врятувалося лише шість осіб. На покладі літака була делеґація місцевих анґольських чиновників, які повинні були роз'яснити місцевому населенню суть угоди про перемир'я, підписаної 22-го червня між марксистським урядом Анґолі і УНІТА. Уряд твердить, що за останні дні партизани кілька разів порушували угоду про припинення вогню.

СОВЄТСЬКЕ ПРЕСОВЕ аґентство ТАСС повідомило, що совєтський військовий гелікоптер з п'ятьма членами залоги на покладі впав на легкове авто, що їхало по дорозі приблизно два кілометри від станції Океанська недалеко Владивостоку. Залога гелікоптера і чотири пасажири авта загинули.

РЕЧНИК МІНІСТЕРСТВА закордонних справ СССР Ґеннадій Ґерасімов, який перебуває у Мадриді, заявив, що недавні страйки вуглекопів в СССР підкреслили необхідність прийняття негайних заходів для прийняття оптимальної програми обновлення економіки. Г. Ґерасімов сказав, що вимоги страйкарів відповідають духові перебудови і демонструють важливість нарощування темпів реформ. Він сказав також, що широкомаштабні страйки на вугільних шахтах країни пробудили від тривалої летаргії професійні спілки, які цілком забули про захист прав робітників. [illegible] запитання кореспондентів, чи може Ґорбачов [illegible] страйки і фактори, що викликали їх, для чистки [illegible] партійних лідерів, Ґерасімов відповів: „Ми це слово [illegible] не вживаємо. Ми пропонуємо влити свіжу кров у партійну систему, бо нині вона відстала від подій, що відбуваються у [illegible]раїні".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс)

Postmaster: Send address changes to:
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і money orders виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. —
За зміст оголошень Редакція не відповідає

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Подорожі на Місяць і Марс

У жовтні 1957 року СССР вислав у космічний простір свого першого „Спутника". Здійснення цього строго большевиками засекреченого проєкту заскочило ввесь світ і піднесло престиж Совєтського Союзу, даючи в руки марксистам сильний арґумент, що ось не буржуазний капіталізм, а „країна робітників і селян" веде провід у техніці й науці.

Розпочалося суперництво ніж СССР і ЗСА, на перший погляд суперництво шляхетне, бо в ділянці культури, проте спонукуване в найпершій мірі не пієтизмом до культури, а острахом за примат у збройних силах. Бо йшлося в першу чергу про ракети, що їх перші німці винайшли у Другій світовій війні, обстрілюючи ними з надбалтійського узбережжя англійські міста. 20-го липня 1969 року американський астронавт Ніл Армстронґ перший висадився із свого сферичного корабля „Аполло-11", вистрелений могутньою ракетою „Сатурн" на Місяць і завдяки другому технічному чудові ми могли бачити на телевізійному екрані, як Армстронґ у чудернацькій уніформі збирає на Місяці камені до мішка. Товаришив йому полковник летунства Едвін Олдрін. У 20-річчя цієї історичної події призидент Джордж Буш виголосив перед будинком музею у Вашінґтоні, присвяченому дослідам всесвіту, промову з прославлюванням обох названих героїв космосу, які стояли біля нього. Великий гурт астронавтів та членів НАСА, (Крайова Адміністрація астронавтики і космосу). Президент Буш ентузіястично висловлювався про ці осяги у ділянці дослідів космічних тайн і заявився за новим висадом на Місяць, за встановленням на Місяці постійної станиці та за висад на Марсі, про який кружляли на нашій Землі леґенди, що на Марсі живуть також людські створіння, „марсіяни".

Забулася уже катастрофа „Челленджера", коли 28-го січня 1986 року на очах закам'янілих від жаху сотень тисяч людей згинуло сім осіб.

Та промова Буша знайшла негайно голосний відгук, при чому одні захоплювалися і прославляли Президента за його пієтизм до науки й техніки та зацікавлення проблемами далекими від політики, інші обурювалися на замилювання людям очей нереальними і нездійсненними фантазіями. Правда, як звичайно, лежить посередині. Джордж Буш, реаліст у політиці, є водночас послідовним оптимістом щодо майбутньости Америки і всього світу. Інший, як його попередник у Білому Домі має з Реґеном спільний оптимізм, який межує з містичною вірою у добро і поступ. Це подобається людям і є підставою популярности і Реґена і Буша, бо світ належить оптимістам і тим, які вічно змагають вперед. Але й критики правильно звертають увагу, що ця амбітна програма Президента не на часі, коли Білий Дім і Конґрес усе ще мають на першому місці журбу за скорочування астрономічного бюджетового дефіциту з метою на оці — довести до його зрівноваження.

Президент Буш дійсно не сказав нічого про можливі кошти нової виправи на Місяць і на Марс та ще й встановлення на місяці тривкої станиі з міжплянетарною комунікацією. Це звучить, як фантазія, але французький письменник Жуль Верн теж писав фантастичні повісті, що ними захоплювалася молодь і не думав, що людський ум придумає такі винаходи й такі технічні можливості, що його фантазії стануть вже перестарілими.

Бюджет НАСА тепер становить 1 більйон дол. Передбачають, що в найближчому році дійде до 20-ти більйонів. Але за негайними дуже загальниковими обрахунками здійснення пляну Буша коштувало би астрономічну суму 200 до 300 більйонів дол. Ясно, що ані Бюджетова комісія конґресу ані сам Президент, наставлений на ощадності, не погодиться на видаткування таких фантастичних сум, коли треба очищувати затруєне довкілля, коли треба будувати нові шляхи, нові школи, боротися проти злочинства, будувати нові в'язниці, покривати шкоди від стихійних катастроф і — зберігати збройні сили на такому рівні, щоб вони були приготовані на всі несподіванки від ворожої імперії. Але плян Буша — це візія майбутнього. Він сам говорив про наступне сторіччя. Адміністратор НАСА адмірал Ричард Трулі теж говорить про першу декаду наступного сторіччя, — в найкращому випадку! Треба жити нинішнім днем, але плянувати ген на далеку майбутність.

М. Мельник

НЕВЖЕ Ж РОСІЯ ПОПУСТИТЬ ВІЖКИ ІМПЕРІЇ?

Найбільш основними подіями останніх кількох місяців у східній частині Европи — це політичні зміни в Мадярщині і Польщі. Постає дійсно цікаве питання: як поставляться росіяни до тих змін?

Політичні зміни в Мадярщині — майже неймовірні. Комуністична партія Мадярщини, офіційна назва якої Соціялістична робітнича мадярська партія, переходить із плятформи диктатури пролетаріяту на плятформу соціял-демократії. І тут основна різниця між поляками і мадярами.

У Польщі, під натиском організованого опору, досить катастрофальної ситуації в економії та публічної опінії, польська Комуністична партія пішла на поступки і зробила місце для „опозиції" в соймі і сенаті на основі вільних виборів. Натомість, мадярська Комуністична партія, що дозволила на організацію некомуністичних політичних партій, збирається перевести правдиві вибори до парляменту і готова прийняти рішення народу.

Виходить, що коли партія програє, тоді влада перейде в руки правих угрупувань. Наслідком того роду політичної зміни може бути передання у приватні руки переважної кількости державних підприємств. Не менш важливим й другий можливий наслідок: за одним помахом зникне ідеологічна основа для спеціяльного політичного і мілітарного пов'язання Мадярщини з Росією.

Чи зв'язок той нова Мадярщина схоче затримати? Коли поглянемо на історичні відносини між мадярами і росіянами, тоді завважимо, що того роду зв'язок ніколи в минулому не існував. Та й під сучасну пору Мадярщина того зв'язку не потребує. Вона в дійсності може обійтись і без економічної і без військової допомоги від Росії. Під культурним оглядом Мадярщина — це західня країна. І тому незвичайно цікаво буде побачити, яка буде реакція росіян, коли Мадярщина стане дійсно демократичною країною і коли Комуністична партія (навіть у теперішній зреформованій формі) втратить владу. Чи виведуть вони своє військо з Мадярщини, чи вони його там залишать, підтверджуючи таким чином чисто національний характер російського імперіялізму?

Польща є на половині дороги до цієї політичної ситуації, що існує в Мадярщині. Перед виборами, демократична опозиція, мабуть, не припускала, що підтримка уряду в народі є так близько до зера. Також і Комуністична партія, мабуть, не думала, що її популярність така низька. Керівники польської демократичної опозиції, мабуть, теж брали під увагу геополітичне положення своєї країни. Польща є помостом між СССР і його дивізіями у Східній Німеччині.

Вибори політичну ситуацію в Польщі змінили у радикальний спосіб. Внаслідок того далекойдучі зміни в економії Польщі — неминучі. Також не виключене, що польська Комуністична партія переміниться на щось в роді соціял-демократичної партії, а як ні, тоді демократичній більшості не буде тяжко поступово усунути її від влади. І тут знову питання: як зареаґують на те росіяни?

Покищо Ґорбачов натякає на те, що кожний член співдружности Східньої Европи має вільну руку в ділянці внутрішньої політики. Та основні зміни в політичних устроях Мадярщини й Польщі будуть мати далекойдучі наслідки і на функціонування співдружности і на політичну ситуацію внутрі країн-членів цієї співдружности. Наприклад, коли б у Східній Німеччині демократи усунули від влади Комуністичну партію, тоді проблема злуки двох частин Німеччини стала б на порядку денному. Разом з тим оборонний пакт східніх держав став би паперовим договором. Ані Східня Німеччина, ані Польща, ані Мадярщина не чули б себе загроженими західніми державами. В дійсності, західніх держав ніколи не боялись ані поляки, ані східні німці, ані мадяри. Їх боялись тільки встановлені і втримувані росіянами комуністичні режими.

І тут треба пригадати, що Ґорбачов говорить про Европу як спільний дім для народів і Заходу і Сходу. Ідея та є сумісна з ідеєю свободи вибору політичної системи для сателітів Росії. Вона є теж сумісна з обопільним роззброєнням Сходу і Заходу і тому з відтягненням російських військ з країн сателітів. І врешті — в найбільш основний спосіб — вона є сумісна з намірами (якщо такі існують) теперішнього уряду СССР радикально зменшити імперські амбіції Росії.

Цього роду фундаментальна зміна у закордонній політиці Росії — це вже не жарти. Чи Ґорбачов знайде для неї підтримку серед провідників російського народу? А як ні, тоді чи можливий у сучасній ситуації поворот до політичної системи типу Брежнєва?

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про звичайну собі жінку

Міссис Смит була собі звичайною, пересічною жінкою — такою, як її звичайне прізвище, що повторяється десятки разів.

Я знала її лише посередньо, коли розповідала про неї її сестра, з якою я зустрічалася. Сестра розповідала про Джейн Смит завжди з обуренням, але і зі здивуванням. Бо якже брати собі на голову таке завдання — виховувати чужі діти та ще до того вишукувати лише таких, які не є нормальні, а мають психічні чи інші проблеми.

Дж. Смит не мала ніякого обов'язку це робити — але, як старалася усіх переконати; „має доброго чоловіка, двоє власних гарних дітей — то чому не допомогти тим нещасливим?"

І так протягом двадцять років вона виховала восьмером із тих нещасних істот від немовляти аж до часу, коли вони могли вже виконувати якусь працю або треба було їх віддати до окремих піклувальних домів для умовохворих і недорозвинених.

Моя знайома, сестра Дж. Смит, була завжди готова розповісти про нові клопоти та труднощі із вихованими дітьми. Про хлопчика з великою надмірно головою, який не умів сам їсти до десятого року життя і Джейн мусіла його годувати, дівчинку, яка дістає атаки гніву і тоді кидає усім, що попаде, або кричить цілими годинами, про хлопця, що перелічує усі лінії підземки в Ню Йорку, але не знає як самому натягнути штани і т. п.

Найбільше хвилювало мою знайому те, що її сестра має таку ангельську терпеливість до кожного із дітей і що її ніколи не тратить.

Розуміється, за словами моєї знайомої, родинне життя у ширшому маштабі дуже на цьому терпіло. Вона ніколи не могла запросити сестри на прийняття з будь-якої родинної нагоди, бо ця привозила завжди зі собою принаймеше двоє чи троє із своїх „дітей", на яких треба було постійно вважати, які перешкоджали в розмові і ширили загальний неспокій.

Я радо слухала цих оповідань, а і сама випитувалася, бо ще не зустрічала в українській спільноті такого випадку. У нас залюбки всякі недуги, зокрема психічні, дуже промовчується, про таких нещасних ніхто не говорить, а вже ніяк не зустрічала я, щоб хтось добровільно брав на виховання ненормальних дітей та відносився до них з таким серцем і любов'ю.

Але велике і добре серце Дж. Смит одного дня не витримало. Я пішла до похоронного заведення з уваги на її сестру і з правдивим зворушенням гляділа на всіх цих дітей, більших чи менших (наймолодше тепер має десять років) як стояли довкола своєї „прибраної мами". На деяких обличчях важко було відчитати, чи смерть дійшла до їхньої свідомости, інші плакали тихо. Її власні діти, з яких одна — медсестра, а друга учителька, мусіли забути про власний біль та зайнятися тими дітьми, які їхній матері були такі близькі, як вони.

У день пізніше у місцевій газеті, появилася велика стаття під заголовком „Померла жінка, що мала велике серце", в якій описано усі добрі діла Дж. Смит.

Тепер я шкодую, що ніколи з нею не познайомилася. Може б могла навчитися дещо від цієї звичайної, пересічної жінки.

О-КА

Андрій Бук

ЗАХИТАНА ЕКОНОМІКА

III.

Конференція 151 держав Міжнародного монетарного фонду і Світового банку та міністри фінансів великої „сімки" 3-го і 4-го квітня у Вашінгтоні рішили зредикувати протягом трьох років 70 більйонів долярів **заборгувань країн Третього** світу, уділити позички новими бондами і підприємствами. Заборгований стан 1.3 трильйона долярів цих **країн спаралізував економіки, деякі неспроможні** платили навіть відсотків. Найбільше заборгована Бразилія (110 більйонів долярів) і **Мехіко** (100 більйонів долярів), з чого 70 відс. комерційним банкам). З країн Латинської Америки найбільше **заборгована Венесуеля — 32 більйони** долярів, 20 відс. комерційним банкам, просить розкласти сплату боргу на чотири роки, **а Монетарний міжнародний фонд** про нову 4.8 більйона долярів позички. Держави — члени великої **сімки" вкладуть протягом** наступних трьох років по 25 більйонів долярів до обидвох світових інституцій, а Японія уже внесла 4.5 більйона долярів. Монетарний міжнародний фонд, на пропозицію ЗСА погодився відписати дещо довгу і залеглих відсотків для деяких держав, затвердив 1.2 більйона долярів нову позичку для Філіппін а Міжнародний Монетарний Фонд і Світовий банк дають Мехіко нову 5.5 більйона долярів позичку.

Дводенна конференція 24-ох держав — індустрійних країн — членів Світової організації економічного розвою, кооперації і винаходів під кінець травня у **Парижі відкинула закид** ЗСА проти Японії, Бразилії і Індії за нечесну торгівлю з погрозами санкцій, і **нарушення торговельного договору** з 1984 року, не узгіднено боротьбу з інфляцією при допомозі піднесення відсоткової стопи, домагання до ЗСА зліквідувати торговельний дефіцит, Японії і Німеччини зменшити торговельні зиски, Японії збільшити консумцію **й імпорт продуктів. За**довження країн Третього світу, Африки і Латинської Амрії вирішить велика „сімка" в Парижі.

Чехо-Словаччина, по 35-ох роках хоче знову стати членом Міжнародного монентарного фонду і Світового банку, винна західнім державам 4 більйони доляри.

Австрія і Туреччина хочуть пристати до Організації европейської спільноти, країни „Бенелюксу"–Голляндія, Бельгія і Люксембург – противляться, бо мілітарно і політично, як невтральні, не можуть належати до НАТО, а Німеччина і Франція відраджують. Рівно ж автрійські фармери опонують, через імпорт дешевих фармерських продуктів, спричинених понадпродукцією. До речі, Австрія економічно і торговельно вже зв'язана з Европейською спільнотою, бо 66 відс. уже експортує, а 70 відс. імпортує з Німеччини і Франції.

Льокальна китайська преса і закордонні економісти та кореспонденти повідомляють, що в КНР останньо брак грошей. Провінційні і льокальні адміністраційні чинники не платять фермерам за доставу збіжжя і фабрикам за продукти, деякі перестають діяти, бо від шістьох місяців урядові чинники залягають з платнею. Фармери доставляють частину врожаю за обмеженою ціною, за що дістають на**вози і рільниче знаряддя**. Замість грошей банк випустив білі папірчики і в лютому під новий китайський рік в провінції Гунан видано **24 мільйони білих па**пірчиків, з яких 12 мільйонів не виміняно. В кількох провінціях сотні тисяч фармерів тримають білі картки, в деяких лише 37 відс. виміняно. В Шангаї видано 10 мільйонів фармерам годівлі свиней, деякі перестали доставляти свині і фармерські продукти. Зростаюча в останній декаді економіка в останніх двох роках сильно захиталася, через приріст населення, диктатуру, корупцію і соціяльні проблеми. Через великий брак харчів і речей першої потреби ціни від п'ятьох місяців зростають, в травні на 20 відс. Через брак хліба цього року китайських уряд вже купив 2.9 мільйона метричних тонн пшениці і замовив дальших 15 мільйонів (в 1988 — 8.3 мільйона), збільшив на 13 відс. посівну площу. Імпорт у травні зріс на 21 відс., експорт на 3.8 відс. Безробіття сильно зростає, сьогодні є 42 відс., безробітних, або працює кілька годин денно, робітник дешевий — 3 доляри денно. Великий брак енергії — палива, оливи і бензини взагалі не можна дістати. Цього року купив 3.2 мільйона барилок оливи (найбільше з усіх). Через останні демонстрації студентів з вимогою демократичних змін і резиґнації уряду достава захиталася. Уряд почав гості репресії, арешти студентів професорів і інтелеґенції та засуди на кару смерти. Вільний **світ протестує, стосує сан**кції наразі військові і технологічні, за якими підуть економічні. Американський Конгрес 418 до 0 голосів Сенат 86 до чотирьох голосів ухвалив санкції і відозву припинення арештів. ЗСА в останній декаді інвестували в КНР 9.5 більйона долярів у бизнес і підприємства; нині багато ліквідує і покидає Китай, через непевну ситуацію. Світовий банк стримав виплату 160 мільйонів долярів і відкрив додаткову 400-мільйонову долярову позичку (винен 3.5 більйона долярів). Державний дефіцит 42 більйони долярів. **У травні Ве**ликобританія і Китай підписали шестирічний, найбільший дотепер торговельний договір на 5.5 більйона долярів. Великобританія буде експортувати індустрійні продукти, щоб змеханізувати і змодернізувати промисловість, а ім**портувати сирівці**.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

„ДО ЯКИХ ПІР" СПРИЯТИМЕМО РУСИФІКАЦІЇ?

У мовленні, як і в інших соціяльних явищах, можна спостерігати існування моди. Це може бути мода на якесь слово, наприклад, „сьогодення", національна „ідентичність" (калька з англійської) або на якийсь вислів, наприклад, „передзвоніть до мене", „це мене улаштовує" (обидва вислови — кальки з російської мови).

Тепер, виглядає, поширюється мода на вислови „з тих пір", „з цих пір" і „до тих пір". Можливо це вплив авторів, редакторів і преси із сучасної під'яремної України, де тих висловів вживають. Чи добрі це українські фрази? За порадою Максима Рильського „не біймося заглянути в словник".

В авторитетному великому „Російсько-українському словнику" з 1968 року знаходимо такі переклади: рос. до тех пор — укр. До того часу, доти: рос. с етих пор — укр. З (від) цього (з того) часу; рос. с тих пор — укр. З (від) того часу, з тих пір, відтоді.

З цього ясно, що вислови „з цих пір" та „до тих пір" — зайві русизми, і їх нам нема потреби вживати. Таким же непотрібним зайдою є і „до яких пір" — вжите в заголовку, замість якого треба до якого часу, доки. У третьому з наведених перекладів знаходимо, щоправда, „з тих пір", але лише на другому місці, після з того часу чи від того часу. А ось у редакційних статтях одної української газети, яку загально хвалять за добру українську мову, я ще ні разу не знайшов висловів з того часу чи відтоді, в завжди тільки оце „з тих пір".

Розшукаймо ще цей вислів в 11-томному „Словнику української мови" (Київ, 1970-1980). Він там є, пояснений, як з цього часу, але

(Закінчення на стор. 3)

Роман Кухар

ПРО ПИСЬМЕННИКА, ЩО ЗВАВ СЕБЕ „ЕВЕНТУАЛЬНИМ" І „ГАЛАНОМ"

Анатоль Галан, „З минулих днів", оповідання. В-во та вступне слово Юліяна Середяка. На обкладинці символічний малюнок шляху із придорожніми вербами. Буенос Айрес, 1989, ілюстр., 155 ст.

Прикро, коли про письменника, що стільки натрудився для нашої літератури й відійшов від нас назавжди, так небагато знаємо. Навіть і його справжнє прізвища ледве кому відомо. Бо й чим відозветься в пам'яті пересічного читача згук імени і прізвища Анатоля Калиновського. Хто це? Подібних прецедентів — невідомих справжніх прізвищ авторів — у нашій еміґрації літературі чимало, щоб тільки згадати декілька: Левка Ромена (Ковальського), Вадима Лесича (Володимира Кіршака), чи знаного душпастиря о. Богдана Куриласа, ЧНІ, що пише під літературним псевдонімом Ігоря Калиненка.

А. Калиновський, під прибраним псевдонімом Івана Евантуального, розсмішував цілі кадри читачів по цей і той бік океану своїми актуальними гуморесками, дотепними віршами, суспільно-політичними сатирами та трагікомедіями, здебільш на тему побуту під совєтською займанщиною, позбавленого людської гідности. Яскравим сатиричним хистом, таким знаменним йому, блистів Евентуальний і в гумористичних еміґраційних виданнях, „Проти шерсти" (Ляндек, 1946-48), „Мітла" (Арґентина, 1949), і окремих колонках еміґраційної періодики, як теж у своїх перших книжкових виданнях, „Байки і сатири", „А що чувати?" (1947) та в інших табірних публікаціях.

Проте недовго ще до того часу, бо починаючи з 1923 р., наш письменник друкувався в різних органах літератури в краю, як от журнал „Знання", Харків, „Червоний Шлях", „Гарт", „Плуг", і тд. Перша його збірка поезій появилась у В-ві „Література й Мистецтво" в 1930 році та вже коротко після появи його комедії на 3 дії, теж у Харківському В-ві „Рух" 1932 році наш талановитий прозаїк і поет замовк, бо в той час переслідування рідного слова й активного українства совєтською протинародною владою було вже ідейним людям не до писання.

Щойно на еміґрації відозвався знову Іван Калиновський (він же й „Евентуальний" і „Галан"), відозвався на повний голос у своїх чисельних творах, від оповідань „Пахощі", 1959, повістей „Між двома смертями", 1964, „Пригоди Рубенса", 1968, і аж до автобіографічної повісти „Корабель без керма", 1983.

Широким колам читачів став Анатоль Калиновський відомим, як Анатоль Галан, автор розповідного й повістевого жанру. Про мотиви вибору саме цього літературного псевдоніму, як і про весь творчий і життьовий шлях нашого видатного сатирика, ширше розповідає Юліян Середяк у вступному слові до останнього, посмертного видання оповідань А. Галана, „З минулих днів". Перші три літери у прізвищі „Галан" з автором, походять від імени колишньої подруги Калиновського, Галини, а дві останні-„ані", від власного імени Анатолія. До речі, прибране прізвище українського патріота не треба змішувати з поганої слави львівським комуністичним запроданцем і національним зрадником, Ярославом Галаном.

Анатолій Галан народився 1901 року в селі Землянка, Глухівського повіту на Чернігівщині, у священичій родині. Після завершення середньої освіти в Чернігівській Духовній семінарії, Анатолій покінчив, всупереч перешкодам совєтської влади, Ніженський Педагогічний Інститут ім. Миколи Гоголя. Спершу працював у судовій установі, згодом перейшов до редакції пресових органів, а теж учителював і займався літературною творчістю, що її не припиняв і за межами рідного Краю; спочатку в Арґентині й нарешті в ЗСА, де й помер у своєму родинному місці осідку, Рочестері, в 1987 році.

З тількищо виданої збірки оповідань „З минулих днів" проглядає оригінальна особовість письменника у прикметному їй світлі — гумориста Евентуального й сатирика Галана, під особливим творчим скеруванням „сміху крізь сльози", що було й питоменним відпечатком творчости його земляка й ментора, Миколи Гоголя. В цілій низці оповідань, „Все лишається без змін", „Гомо совєтікус", „Втеча від диявола" тощо рисує А. Галан чіткою, реалістичною методою яскраві картини злиденного й насильницького підсовєтського буття, що завертає цивілізаційний поступ людини до кам'яної доби влади п'ястука й хижацьких кигтів. Тут і там, серед розповідної фабули, вдається Галан до особистих диґресій, як от у цьому діялогу: — „Большевики не пошкодували й (носія старечої) торби, бо для них, взагалі, нема нічого святого, крім їхньої маніякальної ідеї — панування над цілим світом.

„В такому разі, я тричі вдячний Богові, що не судилося мені жити під тією диявольською владою (і), що Бог дав мені змогу зберегти свою душу, хоч і виїхавши за моря-океани".

Оповідання Галана замітні цікавою розповіддю, живою дією, легким почитним стилем, різким унаглядненням совєтської дійсности, а взагалі — універсальною темою людського існування під знаком „світел і тіней".

Не завжди вживає А. Галан методи „кривого дзеркала", щоб порушити завдяки силі свого слова, повсякчасні недоліки нашої доби. Інколи підноситься він до вершин літературного патосу, як у поетичній парафразі на твір такої ж назви його улюбленого письменника Гоголя, „Тарас Бульба":

„Тепер благослови, мати, дітей своїх — сказав Бульба. — Моли Бога, щоб вони воювали хоробро, захищали б завжди честь лицарську, щоб стояли завжди за віру Христову, а інакше хай краще пропадуть, щоб і духу їх не було на світі. Підійдіть, діти, до матері: молитва материнська і на воді і на землі спасає".

Книжка оповідань А. Галана „З минулих днів" дасть читачам достатнє уявлення для оцінки літературної творчости мало знаного їм письменника Калиновського, а в той же час увідне слово видавця познайомить читацьку спільноту з неповторним життям рідної людини палкого серця, проникливого розуму й суспільно-національного інстинкту.

„Я тут..."

(Закінчення зі стор. 1)

— Я не лише вважаю так, але маю докази, що прихильників маємо багато, але вони сьогодні не мають ще іншої можливости, як виконувати релігійні практики в офіційній Православній Церкві. Не забувайте однак, що вплив атеїзму зробив руїну у людських душах. Є доказано статистикою, що мораль в атеїстичних родинах стоїть нижче, як в релігійних, та й розвал сімей більший серед атеїстів. Тому так необхідно мати українські релігійні школи, а релігійне виховання незвичайно потрібне та лише воно зміцнить Церкву.

— Чи ви маєте тут на думці лише виховання в напрямі УАПЦ, чи загальне?

— Без сумніву треба говорити про релігійне виховання в загальному. Ми ж маємо тепер вже докази про старання легалізації УКЦ, ми знаємо що українці-баптисти, це в Україні поважна сила.

— Як бачимо перед вами великі пляни та велика праця. Чи можна сподіватися, що вже в скорому часі почуємо як вам повезло?

— Я маю ще однак великі зобов'язання на Заході, які мушу виконати. Маю ще тут багато запрошень від українських громад і університетів на доповіді, а повертаючись в Україну мушу ще поступити до Західньої Німеччини, щоб подякувати німцям-католикам за турботи щодо мого приїзду на Захід. Відтак мій шлях піде до Кестон коледжу в Англії, де плянується зустріч із головою Англіканської Церкви архиєпископом Кентерберрі. якому також мушу зложити особливу подяку за старання про мене коли я перебував в тюрмі. Також треба буде загостити до Міжнародної Амнестії в Англії, щоб подякувати за клопотання про мою особу.

Отець В. Романюк відповідає спокійно та зрівноважено на усі наші питання, як і спокійно та зрівноважено плянує свою акцію після повороту в Україну. Він вірить у можливості повної віднови УАПЦ і її визнання офіційними чинниками так, як є визнані грузинська, вірменська чи інші Церкви. Він вірить, що коли гласність буде іти далі та розвиватися тоді визнання УАПЦ і УКЦ вже зовсім недалеко.

Коли хтось має таку глибоку віру — тоді можна сподіватися, що вона не заведе.

„До яких пір"...

(Закінчення зі стор. 2)

його вжиток зілюстрований лише одною цитатою з „пожовтневого" письменника. Тим то можна здогадуватися, що його нема у „дожовтневій" літературі й джерелах. Чи слід нам, отже, його вживати? Я сказав би, що ні; не треба. Це ж сприяє наближуванню мов. Його поширення в УССР, — це ще один вияв малопомітної, субтельної русифікації.

Не кажу, боронь Боже, що слово „пора" — не українське. Ми всі пам'ятаємо, а то й співаємо Шевченкове „І блідий місяць на ту пору...". У словнику Грінченка знаходимо ряд прикладів народного вжитку цього слова. Це добре слово, але на належному місці. Ані в одному випадку Грінченко не показує вжитку слова „пора" в множині, який властивий російській мові. Тож не наближуймо, непотрібно нашої мови до старшобратської і не збіднюймо її, бо це ж шлях до авторусифікації.

Анатоль Вовк

У січовій школі

Недарма Кетскильські гори звуть Українськими Карпатами. Літом розтаборюються тут українці малощо не з усієї Америки. Найчисленніше заволоділи ними наші спортовці, що від Кергонксону по Гантер рік-річно проводять тут свої спортові табори.

Розтаборилась тут, у Ґлен Спей, на „Верховині" і спортова школа УСВТ „Чорноморська Січ" з Нюарку, яка цього року відзначає 20-ліття свого існування, що в нашій дійсності є неабияким досягненням.

— Якими мотивами керувався провід „Ч. Січі", організуючи таку школу? — запитуємо головних її промоторів і провідників М. Стебельського, голову „Ч. Січі", і ред. О. Твардовського.

— Сама наша назва Українське спортово-виховне Т-во „Ч. Січ" зобов'язує нас вести не тільки спортову, але й виховну працю, що дуже тісно пов'язане з собою, — виясню нам ред. Твардовський. Виховання нової, всебічно розвиненої людини — одна з необхідних і вирішальних умов успішного розвитку організованого українського суспільства. У виконанні цього завдання важлива роля належить фізичній культурі та спортові. Вони не тільки істотно впливають на особистість людини, але й на різні сторони групової діяльности і взаємовідносин людей. Клич „Фізична культура-запорука здоров'я!" мобілізує мільйони людей на зайняття фізичними вправами в цілому світі. Коли до цих наведених фактів додамо важливість й духового виховання української молоді у вільному світі, то ясно бачимо, яка велика була потреба організувати 1-шу в ЗСА Українську Спортову Школу.

— Щоб точно й ясно подати ґенезу й потребу заснування Спортової Школи, — продовжує голова т-ва М. Стебельський, потрібно з'ясувати стан спортової дійсности на терені ЗСА в останніх десятиріччях.

До часу приїзду нової еміґрації, спортове життя на терені поселення і діяння давніх українських поселенців було спорадичне, проявлялося в плеканні головно бейзболу, кошиківки, круглів. Щойно по приїзді великої кількости молоді і спортових діячів з Европи після Другої світової війни, почалося відродження спортового життя. Постало ряд наших спортових осередків, заснувалася Українська Спортова Централя Америки і Канади, як кермуючий і координаційний осередок організованого діяння в спорті. Відбувалися крайові змагання в різних родах спорту. Виглядало, що світле майбутнє спортово-національного виховання української молоді є на добрій дорозі. Але, на жаль, не так сталося, як бажалося: після років бурхливого розвитку прийшов занепад, переставали існувати на початку окремі спортові ланки, а далі й цілі спортові осередки. Залишився ще при животінні копаний м'яч і то тільки в більших наших спортовий осередках.

Бачачи прекрасні висліди наполегливої ідейної спортової роботи серед активу на терені діяння УСВТ „Ч. Січ", бачачи, що вищезгадана криза скорше чи пізніше зачепить і наше Т-во, управа вирішила організувати свою Спортову Школу.

— Цілком з вами погоджуюсь: товариство без молодого нарибку, без доросту — скорше чи пізніше мусить занидіти. Чия це була ідея створити таку школу?

— Ідея створення нашої Спортової Школи виникла у мене в 1968 році, — скромно признається ред. Твардовський, — коли мені довелося відвідати табір американської молоді „Ол Амерікен Сакер Кемп", яким завідував і далі проводить відомий український тренер Євген Чижович, разом із своїм братом Володимиром і д-ром Л. Луценком. Слідкуючи за організованим українським спортовим життям, я бачив добрі можливості для створення спортово-виховного ви школу теж для нашої рідної молоді; наше Т-во мало на те добрі перспективи. В цьому часі УСВТ „Ч. Січ" розпоряджало досить заавансованими кадрами діячів, які були готові віддати на громадській базі свій труд для добра організованого українського спорту. Разом з однодумцем М. Стебельським і при підтимці пок. І. Ориняка, Є. Чижовича і В. Матияша на початку 1969 року управа одноголосно вирішила створити свою Спортову Школу.

— Чи були якісь труднощі при народинах Спортової Школи? — запитуємо голову.

— Без труднощів на світі нічого не діється. Були такі труднощі і у нас. Коли ми вже рішилися створити Спортову Школу, то відразу виникла потреба фінансів. Адже треба було придбати інвентар, оплатити професійних інструкторів, учителів, опікунів. Поволі наші ідейні діячі успішно перебороли ці труднощі, при чому це у більшій мірі ми завдячуємо проводові УБСоюзу, який став нашим чільним спонзором.

Місцем Спортової Школи ми обрали оселю „Верховина" де й досі проводимо вишкільні програми.

— Хто її учасники? — На відповідь ред. Твардовського не треба довго ждати.

— У великій більшості учасниками Спортової Школи є юнацтво українського походження з різних міст ЗСА, а навіть з інших країн. В минулому приїжджали групи з Чикаґо, Дітройту, Клівленду і інших міст. Багато з них очолюють тепер ланки і дружини у своїх осередках і дуже часто згадують, що набуті в Спортовій Школі „Ч. Січі" знання допомогло їм стати визначними спортовцями і провідниками. Нині в УАСТ „Леви" провідником і тренером дружини копаного м'яча є випускник Спортової Школи Яро Дахнівський, він теж грає в цій дружині воротарем. В цій же дружині успішно змагається інший випускник Спортової Школи Богдан Недільський. В Дітройці провідником і воротарем дружини копаного м'яча в УАСТ „Черник" є Степан Кахній. Ряд колишніх учасників виступає в дружинах „Львова" у Клівленді, „Крилатих" в Йонкерсі, ну і очевидно в УСВТ „Ч. Січ". На жаль в останніх роках з цих міст організовано учасники не приїжджають і це мабуть шкідливо відіб'ється на ці осередки в майбутньому. Очевидно, провід Спортової Школи не може змусити окремих діячів дбати за їх майбутнє. Ми заохочуємо, пропонуємо знижки оплат, подаємо добрі приклади, організуємо добірний і професійний склад інструкторів і виховників... Це все, що ми можемо зробити в цій справі. В окремих випадках з нашими учасниками прибувають приятелі американці на вишкіл, вони, не зважаючи на „чуже" оточення і український характер програм, захоплені Спортовою Школою і стараються повертати в наступних роках. Поза заавансованим спортовим вишколом вони теж вивчають українську мову, пісні, беруть участь в розвагових імпрезах Спортової Школи.

— Які удосконалення пороблено за час її існування?

— В основному найбільшого удосконалення зазнали вишкільні і виховні програми. До речі, наші програми вже копіюють деякі американські спортові табори. На протязі років, в нашій Спортовій Школі побували на вишколі учителі фізичного виховання американських шкіл з Південного Ню Джерзі. Вони пильно навчалися, слідкували за щоденними програмами і тепер застосовують їх у своїх школах і власних спортових таборах. Удосконалено теж навчання української мови, що її проводить професійна учителька Марійка Бокало. Для цього вміло використовуються розвагові імпрези Спортової Школи, ватри, задля яких юнацтво з ентузіязмом вивчає деклямації і українські спортові пісні. Менший поступ щодо удосконалення маємо в господарській ділянці, приміщень, спортових об'єктів, але ця ділянка від нас не залежить.

— Якщо йдеться про удосконалення вишкільних програм — уточнює деталі ред. О. Твардовський, — то до цього у великій мірі спричинився наш невтомний технічний директор і головний інструктор копаного м'яча Ігор Чупенко. Випускник Київського інституту фізичної культури й додаткових студій у Московському інституті фізичної культури, І. Чупенко прибув до ЗСА з України з Дніпропетровська, де виконував обов'язки тренера дружини копаного м'яча „Дніпро" в 1975 році. В 1976 році Управа УСВТ „Ч. Січ" запропонувала працю цьому фахівцеві, яку І. Чупенко виконує й досі. На протязі років на постах інструкторів завжди працювали високоякісні фахівці, що вносили свій вклад і знання, завдяки яким вишкільна програма Спортової Школи рекомендується між іншими в багатьох американських посібниках і спеціялізованих книжках й журналах. В довгому списку найвидатніших інструкторів, що працювали в Спортовій Школі „Ч. Січі" знаходимо між іншими братів Є. і В. Чижовичів, згаданого вже І. Чупенка, д-ра О. Стромецького з університету Гантсвіл, Алябама, тренера Михайла Рибака з львівських „Карпат", тренерів відбиванки М. Трейбича, О. Федаша, Марійки Ганич, братів П. і М. Коваленків, М. Дахнівського тренерів копаного м'яча, тренера гіманстики д-ра Гурина і багатьох інших. До великого успіху удосконалення вишкільних програм в найбільшій мірі причинилися творці Спортової Школи, які на протязі пройдених 20-ти років зуміли кожночасно комплетувати якісних співпрацівників, що дружньо й жертвенно працювали з нашим юнацтвом.

Нашим співбесідникам висловлюємо признання за пороблену працю й бажаємо якнайкращих успіхів у майбутньому.

Е. Жарський

В Одесі...

(Закінчення зі стор. 1)

повної ліквідації КҐБ. Він заявив, що ця організація ніколи не стояла на сторожі безпеки держави, а охороняла владу тих, хто боровся і бореться з народом. „Доки існує КҐБ, у нас не буде гарнтії, що репресії не повторяться. Зараз каґебістів треба негайно вигнати з міста, а будинок, який займає каґебістська установа, має стати музеєм одеського „Меморіялу", — сказав В. Барладяну. „Меморіял", за словами Барладяну, повинен ще й контролювати діяльність КПСС, аби вона більше не могла вдатися до репресій. Пропозиції Барладяну було схвалено.

Конференція ухвалила рішення надіслати китайському урядові листа, в якому одеський „Меморіял" висловлює свою підтримку студентському рухові в Китаї, а також засуджує репресивні заходи, які призвели до численних людських жертв. Хвилиною мовчання конференція вшанувала пам'ять загиблих в Китаї студентів. На запитання, хто був автором проєкту резолюції і листа китайському урядові, доцент Віктор Цимбалюк відповів: „Резолюцію і листа в основному склав я і я готовий за них відповідати". Делеґати зареаґували на його слова оплесками, що перейшли в овації.

Перше Святе Причастя в УКЦ Преображення ГНІХ в Денвері

Отець д-р Павло Баб'як з дітьми після першого Св. Причастя. Зліва: Михайло Винар, Стефанія Мекі, Йосиф Кузьма, Ляра Орицин.
(Світлила Таня Ґасцька-Винар)

У неділю, 18-го червня, в УКЦ в Денвері, Кольорадо, четверо діточок приступили до першого Святого Причастя і прийняли до своїх сердець Господа нашого Ісуса Христа в Святій Тайні Евхаристії. Подаємо їх ім'я та прізвища: Михайло Іван Теодосій Винар, Йосиф Длябога Кузьма, Стефанія Анна Мекі, Ляра Анна Орицин.

До Святого Причастя підготовив і причащав о. д-р Павло Баб'як, настоятель нашої парафії та духовний опікун дітей „Рідної Школи". У підготові цієї величної події багато часу і праці вклали вчительки „Рідної Школи" мгр Таня Ґаєцька-Винар, Марія Крушельницька та Оля Кузьма.

Вчительки „Рідної Школи" подбали, щоб чудово була прибрана церква і церковна заля. По правій стороні іконостасу, перед іконою Ісуса Христа, три лавки були призначені для перших причасників, дітей „Рідної Школи" та їх батьків. У кожному куті церкви звивалися батьки дітей з фотоапаратами та один професійний фотограф накручував фільм з цієї рідкої події в нашій церкві. У всіх лавках у церкві розложені були артистично виконані програмки з стилізованою картиною чаші, з написом на першій стороні: „Прийміть, їжте, це єсть тіло моє..."

Вперше у нас діти „Рідної Школи" брали активну участь у Святій Літургії. Всі вони перед початком Св. Літургії увійшли від притвора, серединою церкви з свічками та білими квітами в руках, співаючи пісню: „Вітай між нами, Христе вітай" і уклали квіти на тетраподі. Після цього походу діти вже на своїх місцях у лавках рецитували в унісон своїми милим голосочками молитву „Богородице Діво".

У цю пам'ятну неділю апостола читав молоденький Йосиф Кузьма. Перший раз в історії нашої церкви в Денвері апостола читав семирічний хлопчина. Миряни були заворожені його виступом. Дехто з мирян пророкував йому акторську або співацьку кар'єру. Отець д-р Баб'як і матуся хлопчика навчили дитину читати апостола. Батьки малого „актора" Йосифа Кузьми кожної суботи і неділі приїжджали до Денверу з Кольорадо Спрінґс, що лежить 60 миль від нашого міста.

Перед благословенням о. д-р Павло Баб'як роздав грамоти першим причасникам і виголосив слово до них, згадуючи про їх обов'язок любити свою церкву і народ. Отець настоятель закликав їх бути добрими парафіянами, вірними нашій Українській Католицькій Церкві, не цуратися нашого обряду та української християнської культури, що їх плекає і дорожить ними український народ уже 1000 літ.

Під кінець Св. Літургії діти співали пісню „Пренебесна, пречудесна". Серед діточих голосочків верховодив голос маленької Богдани, донечку п-ва Винарів, їй три рочки і звуть її Ляля... „Співачка" Ляля odiдичила, мабуть, голосові здібности від своєї бабусі Ростислави Ґаєцької. На кінець Св. Літургії вірні нашої церкви відспівали „Многая літа" для першопричасників і їх батьків.

Заходом батьків у гарно прибраній церковній залі улаштовано прийняття для їх дітей, дітей „Рідної Школи". На це прийняття були запрошені парафіяни, присутні на Св. Літургії. До дітей, батьків і гостей промовляв настоятель о. д-р П. Баб'як. Він сказав, що радіє тим, що діти наші в нашій парафії люблять і любитимуть Українську Католицьку Церкву, будуть молитися за долю нашої Церкви в Україні, в діяспорі, включаючи нашу УКЦ в Денвері.

Вчителькам „Рідної Школи" і духовному опікунові шкільної дітвори о. д-рові П. Баб'якові за їх жертвенну працю над вихованням українських дітей в релігійному і патріотичному дусі належиться велике признання і вдячність від української громадськости Денверу. Зокрема подякувати треба о. д-рові Баб'якові за його духовну працю і велику посвяту опікуватися дітьми в „Рідній Школі" і нашою церквою. Отець Павло Баб'як працює в університеті в Болдері, але опікується нашою церквою в Денвері і приїздить до нас у кожне свято, в кожну неділю, щоб помолитися з нами у Св. Літургії, дарма що свої люди кидають йому „колоди під ноги" в його безкорисній, жетвенній, духовній праці для добра нашої парафії.

Іван Костюк

Діти О. Тимошенкові

Як тільки стало відомо з преси про те, що дякуючи стараниям матері, з Києва прибув до ЗСА на лікування 20-літній юнак, син письменника Бориса Тимошенка, сам також письменник Олесь Тимошенко, що став жертвою чорнобильської катастрофи, діти недільної школи парафії св. Андрія Первозванного в Бостоні приготували картки побажання скорого видужання Олесеві, а парафія, на заклик настоятеля її о. архимандрита Андрія Партикевича, зробила збірку.

Отож, дитячі побажання, підкріплені парафією, понесли розраду й надію на видужання Олесеві.

Здається мені, що це був найщиріший промінь моральної підтримки юнакові, одночасно що віриться, що наслідування її буде масове.

Уявім собі його маму — з якою вірою і надією вона везла свого сина в вільний світ шукати порятунку.

Найбільше я вірю в силу жінок-матерів. Це вони, перші, мають відчути біль душі й розпач матері за її сина й на це вони мусять відгукнутися, перші.

Підтримаймо вогонь її надії. Щасти Боже матері, а синові її бажаймо скорого й повного видужання.

Марія Кейко

ПОВІДОМЛЕННЯ Адміністрації „Свободи"

ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІ ОРГАНІЗАЦІЇ І ПООДИНОКІ ОСОБИ,

ЩО АДМІНІСТРАЦІЯ НЕ БУДЕ ПОМІЩУВАТИ ЖАДНИХ ОГОЛОШЕНЬ

якщо попередні рахунки

НЕ БУДУТЬ ВИРІВНЯНІ

Окремих листів у тій справі не будеться відписувати.

ВСІ РАХУНКИ МУСЯТЬ БУТИ ЗАПЛАЧЕНІ ДО 15 ДНІВ ВІД ДНЯ ПОЯВИ.

СОЮЗІВКА • SOYUZIVKA

УПРАВА СОЮЗІВКИ

запрошує на

ВИСТАВКИ ТВОРІВ

НАСТУПНИХ МИСТЦІВ:

29-го і 30-го липня — ВИСТАВКА ГЕРБІВ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ, які дослідила і виконала МИРОСЛАВА СТАХІВ

5-го і 6-го серпня — ВИСТАВКА КЕРАМІКИ І ГРАФІКИ СЛАВИ ҐЕРУЛЯК

11-го і 12-го серпня — ВИСТАВКА КАРТИН ЛЮБОСЛАВА ГУЦАЛЮКА

12-го серпня, 7:30 веч. — ВИСТАВКА СКУЛЬПТУР З ВИСВІТЛЕННЯМ ПРОЗІРОК МИКОЛИ ГОЛОДИКА

18-го та 19-го серпня — ВИСТАВКА КАРТИН І ДЕРЕВОРИТІВ ЯКОВА ГНІЗДОВСЬКОГО

25-го і 26-го серпня — ВИСТАВКА КАРТИН ІРЕНИ ГОМОТЮК-ЗЕЛИК

Ukrainian National Association Estate
Foordmore Road Kerhonkson, New York 12446
914-626-5641

Спортові окрушки

Знова стероїди

Канадська олімпійська змагунка у плітках Джулі Рашеро, яка змагалась у травні в Берні, Швайцарія, її несподівано взяли пробку мочу, вислід якої саме надіслали під час переслухання Бена Джансона у Торонто. З огляду на те, що там були присутні члени легкоатлетичної комісії та на атмосферу переслухань, її негайно здискваліфіковано на два роки.

Та це ще пів біди, бо канадця та олімпійця Боба Карша, якого дискваліфіковано у Сеулі із золотої медалі у піднесенні тагарів (дві держави — Болгарія та Мадярщина відтягнули свої змагунів). Оце поновно приловили Карша із тими самими стероїдами що Джансона та Рашеро, у станолізолах, та дискваліфікували біднягу на життя.

Це не першина що автор цих рядків пише про стероїди із наміром перестерігти батьків та молодь відносно цієї налогової субстанції.

Олімпійські Ігрища — приходові підприємства

Це вперше доказав Пітер Юберрот, голова Комітету в Лос Анджелесі в 1984 році, і мало хто хотів вірити йому, бо він доконав неимислиме, а саме, що можна зорганізувати ОІ і навіть винести прибутки із цього.

Врешті після закінчення ОІ та декілька місяців пізніше, комітет очолений Юберротом проголосив прибутки, а як всі рахунки були підраховані — прихід на 223 міл. дол. Не чекаючи на вислід звіту з комітету професійний бейсбол зразу заангажував Юберрота на становище комішенера.

Вміжчасі надійшли фінансові звідомлення із Сеулю, в яких повідомляється що увесь бюджет виносив 1.33 біл. дол., а чистий зиск становив 497 міл. дол.

У попередній статті мипсали про ігрища у Барсельоні та що на виконання підготовчих робіт призначено 1.19 біль. дол.

У копаному м'ячі

Найближчі фінальні розгривки за мистецтво світу, в яких візьмуть участь 24 дружини, відбудуться літом 1990 року в Італії. Щоби оминути всякі можливі непорозуміння на робітничому тлі, організатори, — а не працедавці, заключили із усіми спілками домовлення що під час розгривок спілки стримаються від всяких страйків.

Під цю пору відбуваються кваліфікаційні розгри по зонах за одне із фінальних 24-ох місць. ЗСА, що належать до зони Центральної Америки та Караїбських островів змагаються за здобуття одного із двох місць що прислуговує цій зоні, при чому мусять здобути чотири точки у чотирьох змаганнях. В останніх чотирьох тижнях дружина ЗСА може похвалитись успіхами, а саме, в товариській грі побили Перу 3:0 (!!), в зональних Гватемалю 2:1, а юнаки до 16 літ винесли у Глаґсові, Шотляндія, побіду нас супередниками із Бразилії висліпом 1:0.

Але насправді велика ставка та завдання чекає ЗСА у 1994 році, коли то ФІФА доручила ЗСА стати організатором ігор за мистецтво світу. Очевидно, що федерація футбольна доложить всіх старань щоби показати свою країну у найкращому світлі, навіть у відсутності професійної ліги створення якої заплановано. Як організатор, ЗСА автоматично входить до фінальних 24-ох дружин.

Медалі — чи особистий чар?

Дуже влучно сказано, що атлети спершу змагаються за медалі а опісля за золото. Чи здобуття кількости медаль рівнозначне із пізнішими прибутками? Ні, аж ніяк.

Так, наприклад, семимедаліст із 1972 року Марк Спіц не притягнув належної уваги, в тому і грошей, п'ятикратний медаліст Біонді у плаванню та чотирократний Ґрег Луґаніс у скоках до води, як і Карл Луіс не спонукали начальників реклямних корпорацій ставити на них великі ставки. В чому справа?

Агенти цих визначних атлетів пояснюють це тим, що телевізія та преса так реклямували їхні перемоги, що тут бракував елемент несподіванки, бо всі ці осяги передбачували. Натомість Мері Лу Реттон вискочила як заяць із-за корча, чим здивувала всіх, та крім медаль, здобула також і 5 міл. дол.

Фло Джов — родилась у Чіпці

Це ніхто інший як Флоренс Ґріффіт-Джойнер, яка здобула три золоті медалі у Сеулі, хоч до того часу, мало хто чув про неї. Але вона має ще інший атут: ясної краски шкіри муринка, із спадаючим, довгим волоссям та притягаючою формою тіла, що надаються до реклями суконок, строїв та інших жіночих уборів.

Отже „Флов Джов", як її скорочено звуть, замінила вже одного агента на іншого і може похвалитись банковим контом на принаймеише одного мільйона долярів. За кожний виступ її — ставка є 15.000-20.000 дол., і то не зачасто! В юних роках вона писала свій денник і п'ять видавництв конкурують за надкурування його.

Крім того вона підписує контракти за скарпетки, спортове та звичайне взуття, при чому її агент турбується щоби не надексплоатувати її, а багато говорить про неї, як майбутню фільмову зірку.

У цій суматосі реклям із погонею за грішми деякі спортовці „чистої води" сумно похитують головами і твердять що добре що барон П'єр де Кубертен вже не живе, бо якщо б побачив такі явища, вдруге помер би або покінчив би самогубством.

Ф. Лукіянович

60 долярів — мало чи багато?

Саме стільки (з власної ініціятиви!) зложили учні „Рідної Школи" в Чікаго на фонд СКВУ. Як це сталося, звідки взялася така ініціятива?

6-го травня Юрій Шимко — президент Світового Конґресу Вільних Українців, перебуваючи в Чікаго для нав'язання контактів з громадою, відвідав школу українознавства „Рідна Школи". Після цього, під враженням зустрічі, учні писали завдання: „Зустріч з Юрієм Шимком".

Переді мною завдання Тамари Ганкевич, учениці 8-ої кл. На початку три точки: 1) що означають літери СКВУ, 2) хто є Юрій Шимко, 3) Юрій Шимко говорив про а) імена, б) слов'янські мови, 3) про країни, де живуть українці.

У відповідях були пояснення до кожної точки, що СКВУ — це Світовий Конґрес. Ю. Шимко — голова. У третій точці було віддзеркалення цього невловимого способу нав'язання контакту з юними учнями.

День зустрічі відбувався в день св. Юрія і гість, Ю. Шимко, нав'язав до пошани свого імени. Сказав, як деякі канадці намовляли його змінити ім'я Юрій на Джордж. Він сказав, що міняти ім'я — не по-українськи. Було дуже цікаво, коли Ю. Шимко говорив про слов'янські мови, що, знаючи українську мову, можна розуміти і порозумітися всіми слов'янськими мовами. Учні вичислили 10 слов'янських мов. Опісля „Юрій Шимко з нами називав усі країни, де живуть українці. Це було дуже цікаво". (Цитати з тієї ж задачі).

По відвідинах Чікаго Ю. Шимко виїхав, одначе для учнів „Рідної Школи" на тому не кінець. Дня 16 травня учениці „Рідної Школи" виводили гагілки в парафії св. Андрея в Блумінґдел. Одержали „гонорар" — 25 дол. Скромно відповіли: „Ми не виводили гагілок для заплати". Відповідь: „Дайте на якусь ціль". Спонтанна реакція: „Дамо на СКВУ!" Тоді зродилася думка: „Збільшити суму, щоб учні, хто може, зложили по 1 доляру. Учні 8-ої і 9-ої кл. без принуки, без пригадок зложили датки. В такому контексті сума 60 дол. є великою. Чудова ініціятива, дар сердець юних учнів заслуговує на признання, на задуму й рефлексію.

Поперше дає відповідь, на часті запитання — де наша молодь? Молодь є, але який наш підхід до неї? А може дорослі не так нав'язують контакт? Друге: у якому відношенні є ми всі дорослі до СКВУ, нашої найвищої репрезентації, яку так високо цінять в Україні. А ми? Що знаємо про СКВУ, про його цілі, працю, про його клопоти фінансові? Чи платимо вкладки, про що були апелі в пресі, на радіопрограмах. А може приклад нашої шкільної молоді відкриє серця й... кишені численної української громади?

Учениці, які виводили гагілки: Христя Яцків, Ляриса Пик, Яра Боднарук, Ліля Калін, Дарка Данкевич, Катруся Голіян, Наталка Асаведо, Тамара Ганкевич, Таїса Горалевська, Стефа Гаєт, Соня Данилюк, Христя Дикман, Андрея Матвіїшин, Адріяна Марісcі, Катя Чайківська.

Учні, які зложили датки на СКВУ: 8-ма кляса: Яра Боднарук, Оксана Букачик, Нестор Возний, Тамара Ганкевич, Таїса Горалевська, Ліля Калін, Наталка Кукуруза, Христя Яцків; 9-та кляса: Наталка Асаведо, Славко Біланич, Іванка Гаєцька, Дарія Ганкевич, Катруся Голіян, Ярослав Дерень, Адріяна Марісcі, Андрея Матвіїшин. Доложили для заокруглення суми Слава Проців і Ірина Камінська.

Ірина Камінська

Вічний пам'ятник

У середу 12 квітня ц. р. упокоїлася Анна Стасюк. Народилася вона у 1902 р. в селі Товмачика в Західній Україні. Тлінні останки заложено в родинній гробниці на кладовищі Парклавн у Торонто.

Півтора року тому померла її старша сестра Євдокія, яка започаткувала родинну фундацію ім. Василя, Євдокії, Анни і Івана Стасюків.

Обидві сестри, Євдокія і Анна, закінчили учительський семінар Українського педагогічного товариства в Коломиї і довгі роки учителювали в рідних школах. Вони визнавали істину, що формування душі дитини починається вже в дитячому садочку і при допомозі родинного дому й учителів кристалізується любов до рідної мови, культури і народу. Левину частину своїх життєвих матеріяльних надбань вони подарували Канадському інститутові українських студій (КІУС) в Едмонтоні, який розташований на заході Канади серед нашого масового поселення і є природною базою для українського відродження.

Унікальним є той факт, що КІУС виготовляє підручники для 4,000 учнів двомовних англо-українських шкіл (50:50) і якими також користуються школи українознавства у ЗСА, Европі, Австралії, Південній Америці, в країнах нашого поселення. В Альбертському університеті навчаються українознавства 300 студентів, з яких охочі знайдуть можливість здобути життєву кар'єру, щоб розвивати українську науку. За час свого короткого, 11-річного існування, КІУС видав понад 80 книжок, а найважливішим проєктом КІУС-у є п'ятитомова англомовна Енциклопедія України (АЕУ 2) проф. Володимира Кубійовича, яка дає можливість 800 мільйонам англомовних читачів пізнати у їм зрозумілій мові дійсну непофальшовану історію України і придбати приятелів для української держави.

Фундація родини Стасюків, започаткована Євдокією фондом 350.000 дол., одержала від провінційного уряду Альберти подвійну суму, тобто 700.000 долярів і таким чином, зараз становить капітал 1.050.000 долярів. Після повного закриття спадку Євдокії, разом зі спадком Анни, ця фундація приносить щорічно приблизно 180.000 дол. на розвиток української науки. На наступні кілька років прибутки з фонду призначені на видання наукових праць.

Основний капітал фундації буде постійним і непорушним, а КІУС щорічно звітуватиме про використання минулорічних прибутків з відсотків від капіталу, а на книжках, виданих коштом цієї фундації, буде зазначено, що це література, видана за рахунок фонду Стасюків з Товмачика.

Таким чином, ім'я родини Стасюків, як великих меценатів української науки, кожного року пригадуватиме про їхнє добре діло і рівночасно творитиме найтривалший родинний пам'ятник.

Обидві сестри Євдокія і Анна були взірцевими, щедрими громадянками, передплачували наші часописи і журнали та складали пожертви на національні установи. Вони були абсолютно переконані, що найістотнішою допомогою нашої еміграції „Щоб Україна стала Україною" є творення тут науково-культурних цінностей, без яких ніяка нація не може існувати і які у поневоленій Україні неможливі.

Євген Ф. Борис

ДОРОГІ БАТЬКИ! ПОСИЛАЙТЕ ВАШИХ ДІТЕЙ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ! УКРАЇНА НЕ МОЖЕ ВТРАЧАТИ СВОЇХ РІДНИХ ДІТЕЙ! БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ, МОЛИТВИ, КНИЖКИ, ЖУРНАЛУ, МУЗИКИ, ПІСНІ — НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ.

Історичний архів Українсько-Канадського Документального Центру

Про стан історичного архіву Українсько-Канадського Дослідчо-Документального Центру (УКДДЦ) доповідала мгр Іроіда Винницька 2-го червня 1989 року на архівній сесії, що відбулася в рамках канадської наукової конференції в університеті Ляваль в місті Квебек. Сесію зорганізувала і вела мгр Люба Пендзей голова відділу бібліотеки Робартс Торонтонського університету.

Мгр І. Винницька довголітній співробітник Провінційного архіву Онтаріо та Товариства багатокультурности в Онтаріо, співредактор недавно виданої збірки архівних матеріялів про українців в Онтаріо, працює над упорядкуванням архіву та урухомленням Українсько-Канадського Дослідчо-Документального Центру в Торонто.

В своїй доповіді І. Винницька поінформувала слухачів про стан українських архівних збірок в онтарійському провінційному архіві, але найбільше уваги доповідачка присвятила новій архівній інституції громадського характеру Українсько-Канадському Дослідчо-Документальному Центру (до недавна Центр Дослідження Голоду в Україні). В архівів УКДДЦ зберігається документація про Великий голод 1932-33 років та події і наслідки Другої світової війни в Україні. Основу архіву становить документація зібрана під час праці над документальним фільмом про Великий голод 1932-33 років „Жнива розпачу". Провінційний архів Онтаріо високо оцінив цю архівну збірку і покрив кошти її упорядкування. У висліді створено 300-сторінковий католог, в якому описано 546 фільмових стрічок та 28 відеокасеток. Цей матеріял становить 198,366 стіп фільмової стрічки, для висвітлення якої потрібно 102 годин часу. Більшість фільмових записів це свідчення очевидців про Великий голод і в тім їх велика і унікальна вартість.

Крім фільмових записів є 150 усних записів, збірка світлин та копій документів з британських, італійських, німецьких та американських архівів. Друга частина архіву УКДДЦ це документи пов'язані з подіями і наслідками Другої світової війни в Україні. Цей архів тепер активно поповнюється записами інтерв'ю, світлинами, документами, споминами та всім тим, що допоможе створити джерело, що з нього можна буде черпати матеріял для виготовлення фільмів про події з Другої світової війни в Україні.

Реасумуючи мгр І. Винницька сказала, що в Провінційному архіві Онтаріо українські світські та церковні установи зложили багато своїх документів. В товаристві багатокультурности є цінні усні записи з першими поселенцями, що приїхали з України до Канади. А в Українсько-Канадському Дослідчо-Документальному Центрі є унікальна збірка живих голосів тих що прибули до Канади по Другій світовій війні і привезли зі собою небудення людські переживання. Матеріяли, що знаходяться в цих трьох інституціях повинні стати джерелом для наукової праці молодим історикам, соціологам, лінґвістам.